

ZARZĄDZANIE ZRÓWNOWAŻONYM ROZWOJEM W WYBRANYCH KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ – OCENA WSKAŹNIKÓW ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Justyna Imiołczyk

Politechnika Częstochowska
Wydział Zarządzania

Streszczenie: W poniższym opracowaniu poruszona została tematyka zrównoważonego rozwoju. Rozważania niniejszej publikacji skupiają się na zarządzaniu tą koncepcją w Polsce oraz krajach Unii Europejskiej. Pojęcie to upowszechnia się wraz z rosnącym zainteresowaniem ochroną środowiska, a znaczącą rolę w jego implementacji odgrywają władze poszczególnych państw. Analiza poziomu zrównoważonego rozwoju oparta została na porównaniu wybranych wskaźników w Polsce oraz Unii Europejskiej.

Słowa kluczowe: zrównoważony rozwój, zarządzanie zrównoważonym rozwojem, wskaźniki zrównoważonego rozwoju

DOI: 10.17512/znpcz.2016.4.1.16

Wprowadzenie

Zrównoważony rozwój zdefiniowany został w ustawie *Prawo ochrony środowiska*. Jest to rozwój gospodarczo-społeczny, który integruje działania społeczne, gospodarcze i polityczne z zachowaniem równowagi procesów przyrodniczych, w celu zaspokojenia potrzeb obywateli obecnie żyjących w kraju, a także przyszłych pokoleń (Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r., art. 3 ust. 50).

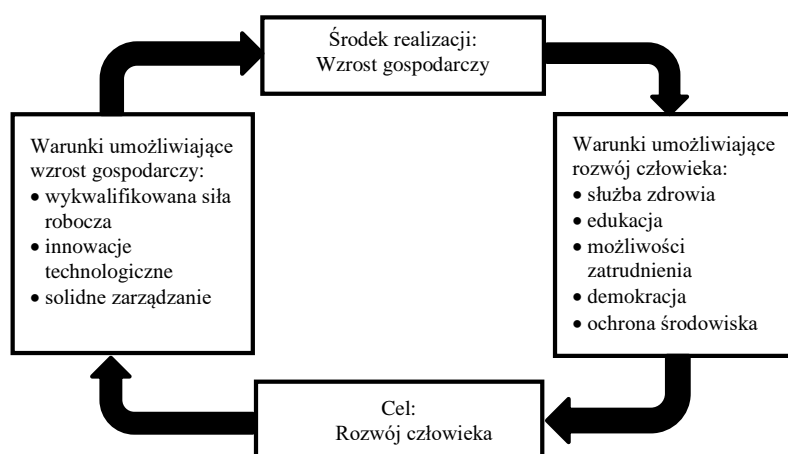
Kreowanie zrównoważonego rozwoju wiąże się ze świadomością ekologiczną społeczeństwa, której istotnym elementem jest poczucie zagrożenia otaczającej ludzkość przyrody oraz przynależności i współodpowiedzialności społecznej (Czyżewska, Kłós, Seroka-Stolka 2012, s. 9). W ostatnich latach zaobserwować można zaniepokojenie stanem środowiska naturalnego, dlatego też znaczącym celem staje się kształtowanie odpowiedniego stosunku społeczeństwa do otoczenia, a także konieczność rozwiązania wielu problemów występujących w sferze zarówno gospodarczej, jak i społecznej (Godlewska 2009, s. 15).

Zrównoważony rozwój odnosi się do wielu zagadnień dotyczących ochrony środowiska, a także spraw społecznych. Do koncepcji tej można znaleźć odniesienie w większości istotnych dokumentów międzynarodowych i krajowych. Problematyka zrównoważonego rozwoju ujęta jest m.in. w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i Traktacie o Unii Europejskiej. Coraz częściej również przedsiębiorcy

biorą odpowiedzialność za swoje działania i redukują ich negatywny wpływ na otoczenie (Kronenberg, Bergier (red.) 2010, s. 2).

Koncepcja zarządzania zrównoważonym rozwojem

Industrializacja i globalizacja sprawiają, że pojęcie zrównoważonego rozwoju staje się coraz ważniejsze. Zrównoważony rozwój występuje w obszarze gospodarczym, a także społecznym i wpływa na utrzymanie równowagi w środowisku naturalnym. Jego podstawowym celem jest zaspokojenie elementarnych potrzeb społecznych (Herbuś, Krawczyk-Sokołowska 2012, s. 25). Koncepcja zrównoważonego rozwoju zakłada także, że działania człowieka powinny w jak najmniejszym stopniu naruszać środowisko naturalne, ponieważ należy pozostawić je w jak najlepszym stanie dla przyszłych pokoleń (Gechev 2005, s. 1).

Rysunek 1. Wzrost gospodarczy a rozwój człowieka

Źródło: (Adameczak, Nitkiewicz 2007, s. 15)

Koncepcja zrównoważonego rozwoju może być również elementem wizji rozwoju społecznego (*Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, 2010, s. 3). Wymaga to jednak wdrażania jej zasad we wszystkich sferach gospodarki (Tomski 2011, s. 186). Ponadto zrównoważony rozwój nie wpływa na ograniczenie rozwoju gospodarczego, a zwiększa jakość życia (Adameczak, Nitkiewicz 2007, s. 14). Stabilny, długoterminowy i zrównoważony rozwój jest istotą zarządzania (Nowodziński 2013, s. 94).

Obecnie zarządzanie ulega zmianom, odchodzi od modelu zarządzania w kontekście ekonomicznym, nastawionego na globalizację gospodarczą. Modyfikuje do zupełnie nowego wymiaru uwzględniającego aspekt społeczny. Zarządzanie jest pojęciem interdyscyplinarnym, nie ograniczającym się do zamkniętych sys-

temów, ale dostosowującym się do zmieniającego się otoczenia. Zarządzanie opierające się na głównych zasadach – planowaniu, organizowaniu, kierowaniu i kontrolowaniu – jest procesem samoprzetwarzającym się w reakcji na czynniki zmieniającego się środowiska, co zapewnia jego stały rozwój i dalsze istnienie (Brzozowska 2013, s. 6). Zarządzanie odnoszone jest do społeczeństwa w kontekście rozwiązywania i wykrywania problemów organizacyjnych i koordynacyjnych. Opierając się na definicji S. Sudoła, zarządzanie pojmować można jako istotny czynnik rozwoju, będący praktycznym, celowym i świadomym działaniem ludzi ukierunkowanym na wprowadzanie racjonalizujących zmian w dotychczasowym funkcjonowaniu rzeczywistości społecznej i gospodarczej (Sudoł 2008, s. 18).

Istota zrównoważonego rozwoju Polski i Unii Europejskiej

Pojęcie zrównoważonego rozwoju zawarte jest w polskich aktach prawnych, co świadczy o jego zakorzenieniu w świadomości społecznej i kulturze. Koncepcję tę utożsamiać można z rozwojem polityki społecznej, środowiskowej i gospodarczej (Rosicki 2010, s. 2). Zrównoważony rozwój odnosi się do trzech wymiarów: ekologicznego, ekonomicznego, społecznego (Keiner 2004, s. 381).

Zarówno w Polsce, jak i krajach europejskich aspekt środowiskowy staje się istotnym elementem w zarządzaniu państwem, dlatego też powstaje coraz więcej unormowań prawnych o zasięgu międzynarodowym. Czynniki motywujących do ujmowania problematyki ochrony środowiska w aktach prawa doszukiwać można się przede wszystkim w (Rosicki 2010, s. 3):

- szeroko pojętej metodyce badawczej (naukach społecznych, ekologicznych, gospodarczych itp.);
- technikach poprawy wydajności;
- postępie technologicznym;
- badaniach nad dobrobytem i ubóstwem;
- współczesnej idei zarządzania;
- prognozowaniu rozwoju społeczno-gospodarczego;
- analizach międzynarodowych stosunków gospodarczych;
- badaniach zmian klimatycznych;
- analizach rozwoju przemysłowego;
- badaniach problemów krajów tzw. Trzeciego Świata, krajów rozwijających się oraz rozwiniętych;
- kształtowaniu idei zależności pomiędzy człowiekiem a środowiskiem.

Zrównoważony rozwój to koncepcja, która ewoluowała przez ostatnie lata. Dąży do podnoszenia standardu życia społecznego przy jednoczesnym zmniejszaniu oddziaływania człowieka na otoczenie i modyfikacji społecznych wartości. Celem i jednocześnie efektem zrównoważonego rozwoju jest jakość życia społecznego. Kraje Unii Europejskiej, w tym również Polska, przyjęły fundamentalne zasady zrównoważonego rozwoju w procesie podnoszenia jakości życia społeczno-gospodarczego (Katola 2013, s. 249).

Analiza wskaźników zrównoważonego rozwoju Polski i innych krajów Unii Europejskiej

Do pomiaru zrównoważonego rozwoju wykorzystuje się wskaźniki odzwierciedlające jego poziom. W empirycznej części opracowania przeanalizowane zostały wybrane wskaźniki przynależące do trzech grup: społecznej, ekonomicznej i ekologicznej. Pierwszym wskaźnikiem społecznym jest wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Jest on wypadkową trzech wskaźników – wskaźnika zagrożenia ubóstwem, wskaźnika osób zagrożonych pogłębioną deprivacją materialną oraz wskaźnika osób żyjących w gospodarstwach domowych o niskiej intensywności pracy – wyrażoną procentowo w liczbie ludności ogółem. Pierwsza ze składowych wskaźnika dotyczy odsetka osób, których równowartość dochodu do dyspozycji nie przekracza granicy ubóstwa, określonej na poziomie 60% wartości średniej dochodów do dyspozycji gospodarstw domowych w danym kraju. Drugi wskaźnik dotyczy procentu osób w gospodarstwach domowych, które ze względu na sytuację finansową nie są w stanie zaspokoić co najmniej 4 z 9 określonych potrzeb. Ostatnią składową opisywanego wskaźnika jest procentowy wskaźnik osób w wieku 0-59 lat, zamieszkujących gospodarstwa domowe, w których osoby dorosłe (18-59 lat) w minionym roku przepracowały mniej niż 20% swoich potencjalnych możliwości.

Wskaźnik ubóstwa i wykluczenia społecznego ukazuje wieloaspektowość tego zjawiska, będącego wyzwaniem z perspektywy zrównoważonego rozwoju. Obrazuje on skutki niskich dochodów i braku pracy rzutujące na jakość życia i możliwość zaspokojenia potrzeb uznanych w warunkach europejskich za podstawowe.

Tabela 1. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (w %)

Lata	UE	Polska	Max. UE	Min. UE
2005	25,7	45,3	46,3	14,4
2006	25,3	39,5	61,3	16,0
2007	24,4	34,4	60,7	13,9
2008	23,8	30,5	44,8	14,9
2009	23,3	27,8	46,2	14,0
2010	23,7	27,8	49,2	14,4
2011	24,3	27,2	49,1	15,3
2012	24,7	26,7	49,3	15,0
2013	24,5	25,8	48,0	14,6

Źródło: (GUS 2015, s. 87)

W Polsce wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym najwyższy poziom osiągnął w roku 2005; od tego momentu z roku na rok stale maleje. Na przestrzeni badanych lat uległ regresji o 19,5 p. proc. Wskaźnik Polski we wszystkich analizowanych latach był wyższy niż Unii Europejskiej, jednak porównując rok bazowy, w którym wartość ta była wyższa o 19,6 p. proc., z ostatnim badanym okresem, w którym to różnica wynosiła już tylko 1,3 p. proc., można stwierdzić, że Polska zbliża się do standardu europejskiego, co wskazuje na po-

prawę warunków życia i ograniczanie ubóstwa. Wśród 28 badanych krajów Unii Europejskiej Polska w 2013 roku znalazła się na 16. miejscu pod względem najniższej wartości wskaźnika. Pomimo poprawy warunków życia Polska nadal odbiega od wartości minimalnej, w 2013 roku krajami o najniższym poziomie zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym były Czechy (14,6%), Holandia (15,9%) oraz Szwecja (16,4%). Spośród krajów Unii Europejskiej najwięcej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym znajduje się natomiast w Bułgarii (48%), Grecji (35,7%) i na Łotwie (35,1%).

Kolejnym wskaźnikiem z grupy społecznej jest wskaźnik zużycia energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca – określa konsumpcję energii elektrycznej wykorzystywanej do ogrzewania pomieszczeń, wody oraz do pracy wszystkich urządzeń elektrycznych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Zużycie energii elektrycznej na osobę jest głównym wskaźnikiem obrazującym poziom konsumpcji w danym kraju. Wskaźnik ten przedstawia zmiany zachodzące w poziomie zużycia energii elektrycznej w czasie, wynikające ze zmiany stylu życia i większej ilości urządzeń elektrycznych w gospodarstwach domowych. Zwiększenie konsumpcji energii elektrycznej jest przeciwstawne tendencji zrównoważonego rozwoju i ma negatywne skutki dla środowiska naturalnego.

Tabela 2. Zużycie energii elektrycznej gospodarstw domowych na 1 mieszkańca (w %)

Lata	UE	Polska	Max. UE	Min. UE
2005	5,9	2,4	17,0	1,6
2006	5,9	2,5	16,4	1,7
2007	5,8	2,5	15,6	1,8
2008	5,9	2,6	15,2	1,8
2009	5,9	2,6	15,9	1,9
2010	6,0	2,7	15,5	2,0
2011	5,7	2,7	14,3	2,1
2012	5,9	2,7	14,9	2,2
2013	5,9	2,7	14,3	2,1

Źródło: (GUS 2015, s. 133)

Na przestrzeni lat 2005-2013 obserwujemy w Polsce systematyczny wzrost zużycia energii elektrycznej w gospodarstwach domowych, wynika on z rozwoju technologicznego i zwiększonej ilości urządzeń elektrycznych wykorzystywanych w gospodarstwach domowych. Porównując rok 2005 i 2013, zauważyć można, że wartość wskaźnika wzrosła o 0,3 p. proc. Średnia wartość wskaźnika dla Unii Europejskiej w badanych latach największy poziom 6,0% osiągnęła w 2010 roku, natomiast na przestrzeni badanych lat nie uległ on znaczącym zmianom. Polska należy do krajów o najniższym poziomie opisywanego wskaźnika, jego poziom w 2013 roku jest ponad 2-krotnie niższy niż średnia Unii Europejskiej oraz ponad 5-krotnie niższy niż kraju o najwyższym poziomie zużycia – Szwecji (14,3%). Niższy poziom wskaźnika odnotowano jedynie w Rumunii (2,1%).

Kolejną grupą analizowanych wskaźników zrównoważonego rozwoju są wskaźniki gospodarcze. Zaliczyć można do nich m.in. wzrost produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca. Jest to procentowa zmiana PKB w ujęciu realnym (na 1 mieszkańca) w analizowanym roku w stosunku do roku poprzedniego. Wskaźnik ten ma duże znaczenie dla zrównoważonego rozwoju, ponieważ PKB jest jednym z podstawowych mierników gospodarczych. Produkt krajowy brutto w przeliczeniu na mieszkańca obrazuje stan danej gospodarki, a jednym z ważniejszych celów polityki gospodarczej państw jest dążenie do jego wzrostu.

Tabela 3. Wzrost produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca (w %)

Lata	UE	Polska	Max. UE	Min. UE
2004	2,1	5,2	10,1	-0,2
2005	1,6	3,6	11,4	0,3
2006	3,0	6,3	12,6	1,4
2007	2,6	7,2	12,4	0,4
2008	0,1	3,9	10,3	-5,4
2009	-4,7	2,5	2,5	-14,6
2010	1,8	2,7	5,1	-5,2
2011	1,5	4,7	8,5	-8,6
2012	-0,7	1,7	6,1	-6,3
2013	0,0	1,8	5,3	-5,1
2014	1,2	3,5	4,9	-1,2

Źródło: (GUS 2015, s. 140)

Jak wynika z powyższej tabeli, w Unii Europejskiej największy spadek PKB na 1 mieszkańca wystąpił w 2009 roku (-4,7%). Znaczny wzrost odnotowano w roku 2006 i wyniósł on 3%. W Polsce tendencja ta jest odmienna, ponieważ najwyższą wartość wskaźnika zaobserwować można w roku 2007 (7,2%), należy jednak zauważyć, że w roku 2006 wskaźnik wzrostu PKB na mieszkańca w Polsce zajmował drugie miejsce pod względem wielkości i wynosił 6,3%. Oznacza to, że rok 2006 zarówno w Polsce, jak i krajach unijnych charakteryzował się znacznym przyrostem produktu krajowego brutto na mieszkańca. Zjawiskiem pozytywnym jest występowanie wyższej wartości analizowanego wskaźnika w Polsce we wszystkich latach badawczych. Podkreślić trzeba również, że w latach 2004-2014 nie odnotowano spadku produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca.

Do grupy gospodarczych wskaźników zrównoważonego rozwoju przypisać można także wskaźnik stopy inwestycji. Jest to udział nakładów brutto na środki trwałe w wartości PKB w walucie krajowej. Stopa inwestycji dostarcza informacji o konkurencyjności oraz innowacyjności gospodarki. Nakłady na środki trwałe są natomiast istotnym czynnikiem wpływającym na wzrost gospodarczy i odzwierciedlają jego poziom.

Tabela 4. Stopa inwestycji (w %)

Lata	UE	Polska	Max. UE	Min. UE
2004	21,6	18,1	31,8	18,1
2005	21,8	18,6	32,9	18,0
2006	22,6	19,8	36,8	18,2
2007	23,0	21,9	36,6	18,5
2008	22,9	22,6	32,9	17,9
2009	21,0	21,1	27,1	16,1
2010	20,4	19,8	27,0	15,8
2011	20,6	20,3	27,2	14,5
2012	20,1	19,4	27,5	11,7
2013	19,6	18,8	27,3	11,2

Źródło: (GUS 2015, s. 142)

W analizowanych latach stopa inwestycji w krajach Unii Europejskiej kształtowała się na podobnym poziomie. Najniższą wartość zaobserwować można w roku 2013 (19,6%), najwyższą natomiast w roku 2007 (23%). W latach 2004-2007 wartość wskaźnika wykazywała progresję, natomiast od 2008 nastąpił spadek (jedynie w roku 2011 stopa inwestycji zwiększyła się nieznacznie w porównaniu z rokiem poprzedzającym). W Polsce tendencja ta jest bardzo podobna, jednakże regresja rozpoczyna się od roku 2009 i podobnie jak w Unii Europejskiej wzrost zaobserwować można tylko w roku 2011. We wszystkich latach badawczych stopa inwestycji w Polsce była niższa niż w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Oznacza to, że nakłady brutto na środki trwałe były mniejsze niż w pozostałych krajach Wspólnoty Europejskiej, jednak niemalże we wszystkich okresach były one większe niż wyniosła minimalna wartość tego wskaźnika dla Unii Europejskiej.

Trzecią grupą wskaźników zrównoważonego rozwoju są wskaźniki ekologiczne. Wśród nich wyróżnić można udział energii ze źródeł odnawialnych w zużyciu paliw w transporcie, obliczany jako stosunek energii ze źródeł odnawialnych wykorzystanej we wszystkich rodzajach transportu w ogólnym zużyciu energii w transporcie. Stosowanie energii ze źródeł odnawialnych w transporcie charakteryzuje się mniejszą emisyjnością CO₂, co jest istotne z punktu widzenia ochrony środowiska.

W latach 2004-2013 w Polsce zanotowano wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych wykorzystywanych w transporcie; porównując rok 2013 z 2004, zauważyć można, że uległ on progresji o 5,3 p. proc. Natomiast najwyższy jego poziom wystąpił w 2011 roku (6,5%), w następnych latach odnotowano spadek kolejno o 0,4% w 2012 i 0,1% w 2013 roku. Od roku 2008 wartość wskaźnika w Polsce przekracza średnią europejską, co świadczy o coraz powszechniejszym wykorzystywaniu alternatywnych źródeł energii w transporcie polskim. W krajach Unii Europejskiej również występuje tendencja wzrostowa wskaźnika, jedynie w 2011 roku uległ on spadkowi o 1,4%, natomiast już w roku 2012 przekroczył poziom z roku 2010. W 2013 roku Polska znalazła się na 6. miejscu pod względem udziału energii ze źródeł odnawialnych wykorzystywanych w transporcie. Najwyż-

szą wartość wskaźnika zaobserwowano w Szwecji (16,7%), Finlandii (9,9%) i Austrii (7,5%). Krajami o najniższym stopniu wykorzystania alternatywnych źródeł energii w transporcie w 2013 roku były Estonia (0,2%), Hiszpania (0,4%) oraz Portugalia (0,7%).

Tabela 5. Udział energii ze źródeł odnawialnych w zużyciu paliw w transporcie (w %)

Lata	UE	Polska	Max. UE	Min. UE
2004	1,0	0,7	3,8	0,1
2005	1,4	1,0	3,9	0,1
2006	2,1	1,2	6,4	0,1
2007	2,8	1,2	7,4	0,1
2008	3,5	3,6	7,5	0,1
2009	4,3	5,1	9,1	0,2
2010	4,8	6,3	8,7	0,2
2011	3,4	6,5	9,5	0,2
2012	5,1	6,1	12,9	0,3
2013	5,4	6,0	16,7	0,2

Źródło: (GUS 2015, s. 234)

Kolejnym istotnym do pomiaru zrównoważonego rozwoju wskaźnikiem ekologicznym jest ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na 1 mieszkańca. Informuje on, ile wytworzonych odpadów komunalnych przypada na mieszkańca w ciągu roku. Dostarcza również informacji o negatywnym oddziaływaniu odpadów na otoczenie. Im liczniej są one wytwarzane w danym kraju, tym więcej negatywnych skutków dla środowiska można zaobserwować, dlatego też dążenie do ograniczania ilości odpadów jest jednym z celów zrównoważonego rozwoju.

Tabela 6. Odpady komunalne wytwarzane na 1 mieszkańca (w kg)

Lata	UE	Polska	Max. UE	Min. UE
2005	516	319	731	273
2006	522	321	792	284
2007	523	322	772	294
2008	520	320	741	306
2009	511	316	729	307
2010	503	316	696	305
2011	497	319	789	268
2012	488	317	759	271
2013	481	297	747	272

Źródło: (GUS 2015, s. 287)

W Polsce ilość wytwarzanych odpadów we wszystkich analizowanych latach jest mniejsza niż w Unii Europejskiej. Wartości te również znacząco odbiegają od maksymalnego poziomu wskaźnika w krajach Wspólnoty. Niewątpliwie jest to sytuacja korzystna i wpływa pozytywnie na poziom zrównoważonego rozwoju Polski. Zarówno w Polsce, jak i w Unii Europejskiej zaobserwować można wzrost

znaczenia zasad tej koncepcji od 2008 roku. Ilość wytwarzanych odpadów zmniejsza się we wszystkich okresach w odniesieniu do roku poprzedzającego. Związane jest to z coraz większym naciskiem na konieczność ograniczania ilości produkowanych odpadów. W Polsce znaczący spadek zauważyć można w roku 2013, co związane jest z wejściem w życie nowej Ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

Podsumowanie

Dynamiczny rozwój gospodarczy oraz stan środowiska naturalnego budzi w ostatnich latach niepokój, dlatego istotne jest kształtowanie odpowiedniego stosunku społeczeństwa do otoczenia naturalnego. W związku z tym konieczne jest elastyczne podejście do relacji człowiek – gospodarka – środowisko. Do budowania tych zależności służy koncepcja zrównoważonego rozwoju. Zakłada ona integrację działań politycznych, gospodarczych i społecznych nastawionych na zaspokojenie potrzeb przy uwzględnieniu równowagi przyrodniczej. Celem zrównoważonego rozwoju jest zapewnienie odpowiedniej jakości życia społecznego. Zarówno w Polsce, jak i krajach europejskich aspekt środowiskowy staje się istotnym elementem w zarządzaniu państwem, dlatego też powstaje coraz więcej unormowań prawnych o zasięgu międzynarodowym odnoszących się do procesu podnoszenia jakości życia społeczno-gospodarczego. Do pomiaru zrównoważonego rozwoju wykorzystuje się wskaźniki odzwierciedlające jego poziom. W empirycznej części opracowania przeanalizowane zostały wybrane wskaźniki przynależące do trzech grup: społecznej, ekonomicznej i ekologicznej. Wskaźniki z pierwszej grupy, czyli wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz wskaźnik zużycia energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca, obrazują ład społeczny, czyli poziom i jakość życia ludzi w danym kraju. W przypadku Polski poziom pierwszego wskaźnika wskazuje na poprawę poziomu życia, z roku na rok coraz mniej gospodarstw domowych jest zagrożonych ubóstwem, mimo to na tle Unii Polska plasuje się 16. pozycji z 28 krajów, przewyższając we wszystkich analizowanych latach średnią europejską. Kolejny wskaźnik określa poziom konsumpcji energii elektrycznej w gospodarstwach domowych, wskazującej na rozwój gospodarczy danego kraju oraz działania ograniczające eksploatację zasobów energetycznych. Zarówno w Polsce, jak i w krajach unijnych obserwuje się wzrost zużycia, spowodowany zmianami technologicznymi. Wysoki poziom zużycia energii obserwuje się w krajach rozwiniętych. Polska jako kraj rozwijający się należy do państw o niskim poziomie zużycia energii elektrycznej. W analizie wykorzystano dwa wskaźniki oceniające ład gospodarczy krajów Wspólnoty Europejskiej, mianowicie wzrost produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca oraz wskaźnik stopy inwestycji. PKB, będący jednym z ważniejszych mierników wzrostu gospodarczego, ma znaczny wpływ na poziom zrównoważonego rozwoju. Zjawiskiem pozytywnym jest występowanie wyższej wartości wzrostu PKB w Polsce niż średnia Unii Europejskiej, we wszystkich badanych latach. Nie zanotowano również ujemnej dynamiki PKB, w przeciwieństwie do średniej unijnej, która to w latach 2009 i 2012, charakteryzowała się spadkiem PKB.

Wynika z tego, że Polska jest krajem dynamicznie rozwijającym się, co pozytywnie wpływa na poziom życia społecznego i gospodarczego. Kolejny wskaźnik oceniający stopę inwestycji, czyli poziom konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, dostarczył informacji o nieznacznie niższym poziomie nakładów brutto na inwestycje w Polsce niż średnia państw Unii, jednak uplasował Polskę jako kraj o wyższej stopie inwestycji niż minimalna jej wartość w Europie. Trzecia grupa wskaźników pozwoliła na ocenę ładu ekologicznego. Wykorzystane do analizy mierniki udziału energii ze źródeł odnawialnych w zużyciu paliw w transporcie oraz ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na mieszkańca świadczą o proekologicznym charakterze społeczeństwa polskiego. Oba wskaźniki przybrały wartości korzystniejsze niż średnia państw członkowskich Unii Europejskiej. W Polsce w analizowanych latach odnotowano znaczny wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych oraz spadek ilości wytwarzanych odpadów komunalnych, zbliżonych do wartości minimalnej. Z analizy wybranych wskaźników zrównoważonego rozwoju wynika informacja o pozytywnym stanie działań warunkujących ład społeczno-gospodarko-środowiskowy Polski. Opisane mierniki wskazują na rozwój gospodarczy, poprawę jakości życia społeczeństwa przy uwzględnieniu działań zmniejszających degradację środowiska naturalnego.

Literatura

1. Adamczak J., Nitkiewicz T. (2007), *Programowanie zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstw*, PWE, Warszawa.
2. Brzozowska A. (2013), *Nowe perspektywy interpretacji zarządzania w świetle organizacji niegospodarczych*, „Organizacja i Zarządzanie”, nr 3.
3. Brzozowska A., Dacko M., Brzeziński S. (2014), *Conception of Sustainable Development in the Aspect of Logistics of Rural Areas*, „Logistyka”, nr 4.
4. Czyżewska J., Kłos Z., Seroka-Stolka O. (2012), *Świadomość ekologiczna elementem zrównoważonego rozwoju*, [w:] Krawczyk-Sokołowska I. (red.), *Perspektywy zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstw*, Sekcja Wydawnictw Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa.
5. Gechev R. (2005), *The Essence of Sustainable Development*, [w:] *Sustainable Development, Economic Aspects*, University of Indianapolis Press, Indianapolis.
6. Godlewska J. (2009), *Edukacja dla zrównoważonego rozwoju*, [w:] Skup M. (red.), *Zrównoważony rozwój – aspekty rozwoju społeczności lokalnych*, Fundacja Forum Inicjatyw Rozwojowych, Białystok.
7. GUS (2015), *Wskaźniki zrównoważonego rozwoju Polski 2015*, Główny Urząd Statystyczny, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2015.
8. Herbuś I., Krawczyk-Sokołowska I. (2012), *Innowacje jako działania wspomagające zrównoważony rozwój*, [w:] Krawczyk-Sokołowska I. (red.), *Perspektywy zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstw*, Sekcja Wydawnictw Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa.
9. Jelonek D., Nowakowska-Grunt J., Kościelniak H. (2014), *Logistics' Clusters as a Part of Regional Policy in Poland*, 3rd International Conference on Advanced Logistics and Transport (ICALT'2014), Hammamet, Tunezja (1-3 maja 2014 r.).
10. Katoła A. (2013), *Poziom zrównoważonego rozwoju w Polsce i innych krajach Unii Europejskiej*, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia”, nr 57.

11. Keiner M. (2004), *Re-Emphasizing Sustainable Development – the Concept of ‘Evolution Ability*, “Environment, Development and Sustainability”, No. 6.
12. Kiełtyka L. (2000), *Komputerowe systemy informatyczne w zarządzaniu lokalnym i regionalnym*, referat na konferencję nt. „Zarządzanie rozwojem regionalnym i lokalnym”, Warszawa.
13. Kronenberg J., Bergier T. (red.) (2010), *Wyzwania zrównoważonego rozwoju w Polsce*, Fundacja Sendzimira, Kraków.
14. Nowodziński P. (2013), *Zrównoważony rozwój przedsiębiorstwa. Studium przypadku NWR SA*, [w:] Puto A. (red.), *Determinanty funkcjonowania i rozwoju współczesnych przedsiębiorstw*, Sekcja Wydawnictw Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa.
15. Nowodziński P., Królik R. (2013), *Identyfikacja i analiza strategii zrównoważonego rozwoju w przedsiębiorstwie Ezo SA*, [w:] Skowron-Grabowska B. (red.), *Rozwój przedsiębiorczości*, Sekcja Wydawnictw Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa.
16. Rosicki R. (2010), *Międzynarodowe i europejskie koncepcje zrównoważonego rozwoju*, „Przegląd Naukowo-Metodyczny”, nr 4.
17. *Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, Ministerstwo Gospodarki, Krajowy Program Reform, Warszawa 2010.
18. Sudół S. (2008), *Czy zarządzanie jest nauką, a jeśli tak, to jak ją usytuować wśród innych nauk?*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Zarządzanie”, nr 6.
19. Szajt M. (2012), *Zmiana pozycji innowacyjnej regionów w rozszerzającej się Unii Europejskiej*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu”, nr 244.
20. Tomski P. (2011), *Partnering in Modern Economy. An Investigation on Walmart's Sustainable Value Networks*, [w:] Lewandowski J., Jałmużna I. (red.), *Contemporary and Future Trends in Management*, Wydawnictwo Politechniki Łódzkiej, Łódź.
21. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz.U. 2001 nr 62 poz. 627).
22. Wielgórka D. (2011), *Finansowanie działalności zakładów pracy chronionej w aspekcie koncepcji zintegrowanego rozwoju przedsiębiorstwa*, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia”, nr 38.

SUSTAINABLE DEVELOPMENT MANAGEMENT IN SELECTED COUNTRIES EUROPEAN UNION – EVALUATION SELECTED SUSTAINABLE DEVELOPMENT INDICATORS

Abstract: The study subject is sustainable development. This publication focused on management based this concept in selected countries European Union. The concept is becoming popular because growing of interest in environmental protection. Significant part in the implementation of sustainable development principles have national governments. Described analysis of the level of sustainable development are based on a comparison of selected indicators in Poland and the European Union.

Keywords: sustainable development, sustainable development management, sustainable development indicators